

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้หญิงที่เป็นแรงงานนอกระบบและรับงานมาทำที่บ้านในเขตจังหวัดเชียงใหม่ โดยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหางดง อำเภอฮอด และอำเภอแมริม จำนวน 255 ชุด โดยการจัดทำ Pretest แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้ทำการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มที่ไม่ได้ทำการ Pretest อีกจำนวน 255 ชุด ได้รับกลับคืนมา 220 ชุด และได้สัมภาษณ์ ผู้ว่าจ้าง จำนวน 15 ชุด และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 10 ชุด ซึ่งข้อมูลทั้งหมด แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน สามารถประมวลผลได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามแก่แรงงานนอกระบบที่เป็นผู้หญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอาจประมวลได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แหล่งที่อยู่อาศัยของแรงงานสตรีนอกระบบ

อำเภอ	จำนวน	ร้อยละ
หางดง	85	38.6
ฮอด	71	32.3
แมริม	64	29.1
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 4.1. พบว่า จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างในอำเภอหางดงมากที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างจากอำเภอฮอด จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 จากอำเภอแมริม จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1

ตารางที่ 4.2 สถานภาพของแรงงานสตรีนอกระบบ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	9	4.1
สมรส	187	85.0
หม้าย	16	7.3
หย่าร้าง	5	2.3
ไม่ตอบ	1	.5
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรส มากที่สุด จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหม้าย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีสถานภาพโสด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 กลุ่มตัวอย่างที่หย่าร้าง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่จะสมรสแล้ว จึงเป็น ผู้ที่ต้องมีการรับผิดชอบมาก

ตารางที่ 4.3. อายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 30 ปี	20	9.1
31 - 40 ปี	84	38.2
41 - 50 ปี	81	36.8
มากกว่า 50 ปี	34	15.5
ไม่ตอบ	1	0.5
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้มีอายุ 31 - 40 ปี มากที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 81 คน

คิดเป็นร้อยละ 36.8 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุ มากกว่า 50 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่าแรงงานสตรีนอกระบบที่มีจำนวนมากที่สุด (สามในสี่) จะมีอายุระหว่าง 31 – 50 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ จะต้องมีการที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวสูง

ตารางที่ 4.4. จำนวนบุตร

จำนวนบุตร	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2 คน	160	72.7
3 - 4 คน	47	21.2
มากกว่า 4 คน	4	1.8
ไม่มีบุตร	9	4.1
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 4.4 จากกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ที่มีจำนวนบุตร 1 - 2 คน มากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 72.7 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่าง ที่มีจำนวนบุตร 3 – 4 คน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีบุตร มากกว่า 4 คน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 กลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่มีบุตร จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีบุตรอยู่ระหว่าง 1 – 2 คน ซึ่งแสดงว่า แรงงานนอกระบบเกือบทั้งหมดเป็นผู้จะต้องรับภาระในการเลี้ยงดูบุตรจึงต้องรับงานมาทำที่บ้าน

ตารางที่ 4.5. ระดับการศึกษา

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	152	69.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	44	20.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	1.4
ไม่ได้รับการศึกษา	21	9.5
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 4.5 จากกลุ่มตัวอย่างระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 69.1 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 กลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ได้รับการศึกษาจำนวน 21 คน ร้อยละ 9.5 กลุ่มตัวอย่าง ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีการศึกษาค่อนข้างน้อย จึงไม่สามารถไปประกอบอาชีพอื่นได้ โดยเฉพาะในกลุ่มตัวอย่างยังมีผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาเลยถึงร้อยละ 9.5 (21 คน) ซึ่งเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.6. รายได้รวมต่อเดือน

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3,000 บาท	123	55.9
3,001 - 5,000 บาท	45	20.5
5,001 - 7,000 บาท	45	20.5
มากกว่า 7,000 บาท	3	1.4
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างแรงงานนอกระบบ มีรายได้รวมต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท มากที่สุด จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่าง ที่มีรายได้ 3,000 – 5,000 บาท และ กลุ่มตัวอย่าง ที่มีรายได้ ประมาณ 5,001 – 7,000 บาท ซึ่งจำนวนเท่ากัน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 และ มีรายได้มากกว่า 7,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบมีรายได้รวมต่อเดือน 3,000 บาทมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ายังมีรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ หากเปรียบเทียบกับค่าครองชีพในปัจจุบัน และค่าแรงขั้นต่ำ ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำวันละ 140 วัน

ตารางที่ 4.7 ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
บ้านของตนเอง	216	98.2
อาศัยผู้อื่น	4	1.8
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองมากที่สุด จำนวนถึง 216 คน คิดเป็นร้อยละ 98.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่อาศัยบ้านผู้อื่นมี จำนวนเพียง 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.8 จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่จะมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองซึ่งเท่ากับว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีความมั่นคงในด้านที่อยู่อาศัยในระดับหนึ่ง

ตารางที่ 4.8 มีที่ดินเป็นของตนเองจำนวนเท่าใด

จำนวนที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5 ไร่	113	51.4
6 - 10 ไร่	32	14.5
11 - 20 ไร่	7	3.2
มากกว่า 21 ไร่	1	0.5
ไม่มีเลย	62	28.2
ไม่ตอบ	5	2.3
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 4.8 ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้ที่มีที่ดินเป็นของตนเองระหว่าง 1-5 ไร่ มากที่สุด จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีที่ดินอยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีที่ดินมากกว่า 21 ไร่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานี้เกือบ 3 ใน 4 มีที่ดินเป็นของตนเองตั้งแต่ 1 ไร่ ไปจนถึงมากกว่า 21 ไร่

ตารางที่ 4.9 ประเภทของชิ้นงานที่รับกลับไปทำที่บ้าน

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
เย็บผ้า	42	19.1
จักสาน	55	25.0
แกะสลัก	29	13.2
ทอผ้า	58	26.4
ถักผ้าและปักผ้า	33	15.0
ไม่ตอบ	1	0.5
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.9 พบว่าแรงงานนอกระบบรับงานประเภทต่าง ๆ มากที่สุดได้แก่ ทอผ้า มีจำนวนถึง 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 รองลงมาคือจักสาน จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 เย็บผ้า จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ถักผ้าและปักผ้า จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 แกะสลัก จำนวน 29 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 13.2 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประเภทของงานที่แรงงานนอกระบบทำอยู่จะค่อนข้างกระจาย และมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก สภาพพื้นที่ และเป็นแหล่งผลิตสินค้า ของพื้นบ้านนั้น ๆ

ตารางที่ 4.10 ปริมาณงานที่รับจ้างทำต่อเดือน

จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 100 ชิ้น	120	54.5
101 - 300 ชิ้น	36	16.4
301 - 400 ชิ้น	40	18.2
มากกว่า 500 ชิ้น	21	9.5
ไม่ตอบ	2	0.9
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.10 พบว่า การรับงานไปทำที่บ้านมีปริมาณการรับงานต่อเดือนน้อยกว่า 100 ชิ้น มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่าง ที่มีการรับงานต่อเดือนอยู่ระหว่าง 100 – 301 ชิ้น จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีปริมาณการรับงานมากกว่า 500 ชิ้น จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 และ ไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบที่เป็นตัวอย่างในการศึกษา ส่วนใหญ่มีปริมาณการรับงานน้อยกว่า 100 ชิ้น ต่อเดือนมากที่สุดถึง ร้อยละ 54.5 (120 คน)

ตารางที่ 4.11 ความสม่ำเสมอในการรับงาน

ปริมาณ	จำนวน	ร้อยละ
สม่ำเสมอ	131	59.5
ไม่สม่ำเสมอ	87	39.5
ไม่ตอบ	1	0.5
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 4.11 แสดงความสม่ำเสมอในการรับงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า แรงงานนอกระบบมีปริมาณการรับงานที่มีความสม่ำเสมอ จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5

รองลงมาคือรับงานไม่สม่ำเสมอ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 กลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ตอบคำถามจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีความสม่ำเสมอในการรับงาน

ตารางที่ 4.12 ลักษณะการว่าจ้าง

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร	24	10.9
ตกลงกันด้วยวาจา	191	86.8
ไม่ตอบ	4	1.8
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.12 พบว่า ลักษณะการรับงานของแรงงานนอกระบบ เป็นการว่าจ้างโดยการตกลงด้วยวาจา มีจำนวนมากที่สุดถึง 191 คน คิดเป็นร้อยละ 86.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีการว่าจ้างแบบเป็นลายลักษณ์อักษร มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในการจ้างงาน และการรับงานไปทำที่บ้านของแรงงานสตรีนอกระบบ จะใช้วิธีการตกลงด้วยวาจามีจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 86.8 ที่มีจำนวนมากอาจเป็นเพราะว่า ทำให้การว่าจ้างเป็นการปฏิบัติโดยที่ไม่มีข้อผูกมัดใดๆ ทั้งสิ้น ที่มีผลตามกฎหมาย ระหว่างแรงงานนอกระบบกับผู้ว่าจ้าง

ตารางที่ 4.13 เงินลงทุนที่ใช้ในการผลิตชิ้นงาน

จำนวนเงิน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 50 บาท	49	22.3
สูงกว่า 100 บาท	1	0.5
ไม่ต้องใช้เงินในการลงทุน	162	73.6
ไม่ตอบ	2	0.9
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.13 พบว่า แรงงานนอกระบบไม่ต้องใช้เงินลงทุนในการผลิตชิ้นงาน ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดมี ถึงจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 73.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการใช้เงินลงทุนต่ำกว่า 50 บาท มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนแรงงานสตรีนอกระบบ ที่มีการใช้เงินลงทุนสูงกว่า 100 บาท จำนวนเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ จะรับงานจากผู้ว่าจ้าง โดยรับค่าจ้างเป็นค่าแรงงาน สำหรับผู้ที่ต้องใช้เงินลงทุน คาดว่า จะเป็นการใช้เงินเพื่อซื้ออุปกรณ์ในการทำงาน เช่น โครเชท เพื่อใช้ถักผ้า หรือมีคเคะสลัก เป็นต้น

ตารางที่ 4.14 สถานที่ทำงาน

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
บ้านของตนเอง	165	75.0
ศาลาวัด	5	2.3
ที่ทำการกลุ่มแม่บ้าน	28	12.7
อื่น ๆ	19	8.6
รวม	220	100.0

สถิติจากตารางที่ 4.14 พบว่า แรงงานนอกระบบที่ใช้บ้านของตนเองเป็นสถานที่ทำงาน มีมากที่สุด เป็นจำนวนถึง 165 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเป็นสถานที่ทำงาน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้สถานที่อื่น ๆ ในการทำงาน มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ศาลาวัดเป็นที่ทำงาน มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า แรงงานนอกระบบที่ใช้สถานที่ทำงานซึ่งเป็นที่พักอาศัยของตนเองมีจำนวนมากที่สุดแสดงให้เห็นว่า แรงงานสตรีนอกระบบเหล่านั้นจะรับงานมาทำที่บ้านเนื่องจากจะต้องทำงานบ้านควบคู่กับการ ดูแลบุตรหลาน หรือคนแก่ที่อาศัยอยู่ในบ้าน ประกอบกับต้องทำงานเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว

ตารางที่ 4.15 รูปแบบของการรับงาน

รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ
รับแบบกลุ่ม	88	40.0
รับแบบอิสระ	130	59.1
ไม่ตอบ	1	0.5
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.15 แสดงว่า แรงงานนอกระบบ ที่มีรูปแบบการรับงานแบบอิสระ มีมากที่สุด จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 59.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีรูปแบบการ

รับงานแบบกลุ่ม จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 ซึ่งเป็นจำนวนที่ค่อนข้างจะใกล้เคียงกัน และมีผู้ที่ไม่ตอบคำถามในข้อนี้มีเพียง 1 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า การรับงานของแรงงานนอกระบบ ส่วนใหญ่จะมีการรับงานแบบอิสระ อาจจะแสดงให้เห็นว่า ในบางพื้นที่มีการจัดตั้งกลุ่มสตรีนั้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างอาชีพในกลุ่มต่าง ๆ หรือเพื่อช่วยเหลือสตรีในกลุ่มหรือหมู่บ้านดังกล่าว และในบางพื้นที่ที่ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มก็จะมีผู้ว่าจ้างแจกจ่ายงานไปให้กับแรงงานนอกระบบทำ

ตารางที่ 4.16 ความสามารถในการต่อรองเงินค่าจ้าง

การต่อรอง	จำนวน	ร้อยละ
มีความสามารถ	150	68.2
ไม่มีความสามารถ	52	23.6
ไม่ตอบ	5	2.3
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.16 แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีความสามารถในการต่อรองเงินค่าจ้าง ซึ่งมีมากที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่มีความสามารถในการต่อรองค่าจ้าง มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีความสามารถในการต่อรองค่าจ้าง จากผู้ว่าจ้าง มากกว่า ถึงแม้ว่าข้อมูลในตารางที่ 4.15 แสดงว่าแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ร้อยละ 59.1 ยังไม่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มแต่ถ้าหากมีการรวมตัวกันมากกว่านี้อาจจะทำให้การต่อรองค่าจ้างหรือค่าแรงดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็ได้

ตารางที่ 4.17 ชั่วโมงการทำงานต่อวัน

จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 4 ชั่วโมง	20	9.1
4 - 6 ชั่วโมง	68	30.9
6 - 8 ชั่วโมง	100	45.5
มากกว่า 8 ชั่วโมง	26	11.8
ไม่ตอบ	1	0.5
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.17 พบว่าแรงงานนอกระบบ มีชั่วโมงการทำงานระหว่าง 6-8 ชั่วโมง มากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีชั่วโมงการทำงานระหว่าง 4-6 ชั่วโมง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 กลุ่มตัวอย่างที่มีชั่วโมงการทำงาน มากกว่า 8 ชั่วโมง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 กลุ่มตัวอย่างที่มีชั่วโมงการทำงานต่ำกว่า 4 ชั่วโมง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 และไม่ตอบคำถามข้อนี้จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า แรงงานนอกระบบ มีชั่วโมงการทำงานระหว่าง 6-8 ชั่วโมง มากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงงานนอกระบบที่ศึกษานี้มีชั่วโมงการทำงานนั้นใกล้เคียงกับแรงงานในระบบ

ตารางที่ 4.18 มีผลกระทบต่อสุขภาพหรือไม่

ผลกระทบ	จำนวน	ร้อยละ
มี	91	41.4
ไม่มี	126	57.3
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.18 จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า แรงงานนอกระบบ ไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพในการทำงาน มากที่สุด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การทำงานของแรงงานสตรีนอกระบบ ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ แต่ก็ยังพบว่าการทำงานก็มีผลต่อสุขภาพในอัตราที่ค่อนข้างสูง เหมือนกันจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า แรงงานนอกระบบ มีอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดตา และคันตามร่างกาย ซึ่งจากผลกระทบดังกล่าวไม่ได้ทำให้ แรงงานนอกระบบต้องหยุดงานแต่อย่างใด สำหรับการรักษาพยาบาลส่วนใหญ่ จะได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานีนอกรีต นอกเหนือจากนั้นคือ ซึ่พยายามรักษาอาการด้วยตนเอง

ตารางที่ 4.19 ผู้รับผิดชอบค่ารักษาพยาบาลที่เกิดจากการทำงาน

ผู้รับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
จ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง	216	98.2
นายจ้างจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้	1	0.5
ไม่ตอบ	3	1.4
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.19 โดยมีผู้ตอบว่า แรงงานนอกระบบเกือบทั้งหมด ต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเอง มีมากที่สุด จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 98.2 ส่วนแรงงานนอกระบบที่ตอบว่า นายจ้างเป็นผู้จ่ายให้ มีจำนวนเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า แรงงานนอกระบบเกือบทั้งหมดจะต้องรับผิดชอบในเรื่องค่ารักษาพยาบาลด้วยตนเอง สำหรับผู้ที่นายจ้างจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ซึ่งไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบได้เลยและอาจสรุปได้ว่า นายจ้างไม่ได้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลแก่แรงงานนอกระบบเลย

ตารางที่ 4.20 ได้รับสวัสดิการตามโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค หรือไม่

สวัสดิการ	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับ	177	80.4
ไม่ได้รับ	41	18.6
ไม่ตอบ	2	0.9
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.20 พบว่า แรงงานนอกระบบ ที่ได้รับสวัสดิการตามโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค จากภาคราชการ มีจำนวนมากที่สุด จำนวนถึง 177 คน คิดเป็นร้อยละ 80.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ได้รับสวัสดิการ มีจำนวนเพียง 41 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ได้รับสวัสดิการจากรัฐในโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ที่รัฐจัดให้เป็นสวัสดิการแก่ประชาชนทุกคนเพื่อประกันสุขภาพ ดังนั้นผู้ที่ไม่ได้รับบริการดังกล่าวเป็นผู้ที่ให้เหตุผลว่า ไม่ประสงค์จะรับบริการ เพราะการให้บริการของภาครัฐนั้นมักจะมีค่าและ ต้องเสียเวลารอคอยนาน และอีกประการหนึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการปฏิบัติตามโครงการดังกล่าว จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนโดยจะต้องไปสถานีอนามัยใกล้บ้านก่อนจึงทำให้พวกเขาไม่สะดวกในการไปใช้บริการตามโครงการนี้ แต่ก็ยังเป็นส่วนเล็กน้อยเท่านั้น

ตารางที่ 4.21 ความพอใจในฝีมือการทำงานของตนเอง

ความพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
พอใจ	204	92.7
ไม่พอใจ	14	6.4
ไม่ตอบ	1	0.5
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.21 จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มแรงงานสตรีนอกระบบที่มีความพึงพอใจในฝีมือของตนเอง มีมากที่สุด จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 92.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่มีความพอใจในฝีมือของตนเอง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในฝีมือของตนเอง นี้อาจทำให้แรงงานสตรีนอกระบบเหล่านั้นไม่ต้องการจะพัฒนาหรือเรียนรู้หรือเพื่อเพิ่มทักษะใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับงานที่เป็นอยู่ก็ได้

ตารางที่ 4.22 ความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อผลิตชิ้นงาน

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	179	81.4
ไม่ต้องการ	39	17.7
ไม่ตอบ	1	0.5
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.22 พบว่า ถึงแม้ว่าแรงงานสตรีนอกระบบส่วนใหญ่ร้อยละ 92.4 มีความพึงพอใจในฝีมือของตนเองในการทำงาน จากตารางที่ 4.21 ก็ยังพบว่าแรงงานนอกระบบเหล่านี้ยังมีความต้องการในการฝึกอบรมในการผลิตชิ้นงาน ซึ่งมีจำนวนค่อนข้างมากถึง 179 คน คิดเป็นร้อยละ 81.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ต้องการเข้ารับการอบรมในการผลิตชิ้นงาน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีความต้องการในการเข้ารับการอบรมเพื่อผลิตชิ้นงาน แสดงให้เห็นว่า พวกเขามีความต้องการที่จะผลิตชิ้นงานออกมาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเนื่องจากอาจจะทำให้สามารถมีรายได้จากการทำงาน และสามารถต่อรองราคาได้มากขึ้น

ตารางที่ 4.23 ความต้องการในการรับการฝึกอบรมจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	182	82.7
ไม่ต้องการ	36	16.4
ไม่ตอบ	1	0.5
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.23 พบว่าแรงงานนอกระบบ มีความต้องการในการเข้ารับการอบรมจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มากที่สุด จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 82.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่มีความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มีจำนวน เพียง 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า แรงงานสตรีนอกระบบ ส่วนใหญ่มีความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน แสดงให้เห็นว่า แรงงานสตรีนอกระบบเหล่านี้มีความกระตือรือร้น ที่จะต้องงานให้งานของตนมีคุณภาพมากกว่าในปัจจุบัน และต้องการเพิ่มทักษะฝีมือให้สูงขึ้นไปอีกเพื่อผลิตงานให้เป็นที่ต้องการของตลาด

ตารางที่ 4.24 รายได้ที่ได้รับจากการรับงานไปทำที่บ้านต่อวัน

จำนวนเงิน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 50 บาท	61	27.7
50 - 100 บาท	72	32.7
100 - 150 บาท	68	30.9
มากกว่า 150 บาท	17	7.7
ไม่ตอบ	1	0.5
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.24 พบว่า แรงงานสตรีนอกระบบ มีรายได้จากการรับงานไปทำที่บ้านอยู่ระหว่าง 50 – 100 บาท มีมากที่สุด จำนวน 72 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 32.7

รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่าง ที่มีรายได้ระหว่าง 100 – 150 บาท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ส่วนที่มีรายได้น้อยกว่า 50 บาท มีจำนวน 61 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 27.7 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีรายได้มากกว่า 150 บาท ขึ้นไป มีจำนวนเพียง 17 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 7.7 และมีผู้ที่ไม่ตอบคำถามในข้อนี้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แรงงานสตรีนอกระบบส่วนใหญ่ (91.3 %) มีรายได้จากการรับงานไปทำที่บ้านระหว่าง 50 – 150 บาท ต่อวัน

ตารางที่ 4.25 รายได้ที่รับนอกเหนือจากการรับงานไปทำที่บ้าน

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
มี	77	35.0
ไม่มี	135	61.4
ไม่ตอบ	1	0.5
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.25 พบว่า แรงงานสตรีนอกระบบเหล่านี้ไม่มีงานอื่นใดเลย นอกจากการรับงานไปทำที่บ้าน ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด 135 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 61.4 ส่วนที่เหลือมีงานอื่นทำนอกเหนือจากการรับงานไปทำที่บ้าน จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า แรงงานสตรีนอกระบบส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานอื่นใดนอกเหนือจากการรับงานไปทำที่บ้าน

ตารางที่ 4.26 ความพอใจในรายได้จากการรับงานไปทำที่บ้าน

ความพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
พอใจ	100	45.5
ไม่พอใจ	114	51.8
ไม่ตอบ	6	2.7
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.26 พบว่า แรงงานสตรีนอกระบบไม่มีความพอใจในรายได้ของตนเอง มากที่สุด จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความพอใจในรายได้ของตนเอง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า แรงงานนอกระบบยังไม่พอใจในค่าตอบแทนที่ได้รับจากการรับงาน เท่าที่ควร แต่ก็มีผู้ตอบว่ามีความพอใจซึ่งเป็นตัวเลขที่ใกล้เคียงกันมาก โดยผู้ที่ไม่พอใจได้ระบุจำนวนค่าตอบแทนที่ต้องการรายได้ที่ต้องการได้รับจากการรับงานไปทำที่บ้านต่อวัน ซึ่งอยู่ในระหว่าง 101-200 บาท มากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความต้องการรายได้จากการรับงาน จำนวน 201 – 300 บาท กลุ่มตัวอย่าง ที่มีความต้องการรายได้จากการรับงานต่ำกว่า 100 บาท กลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ตอบคำถาม และมีความต้องการรายได้สูงกว่า 300 บาท ต่อวัน

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีความต้องการรายได้ซึ่งสูงกว่ารายได้ที่ได้รับในปัจจุบัน

ตารางที่ 4.27 การได้รับสวัสดิการจากผู้ว่าจ้างนอกเหนือจากค่าจ้าง

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับ	12	5.5
ไม่ได้รับ	196	89.1
ไม่ตอบ	12	5.5
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.27 แสดงว่า แรงงานนอกระบบเกือบทั้งหมดไม่ได้รับสวัสดิการจากผู้ว่าจ้าง เป็นจำนวนที่มากที่สุด คือ 196 คน คิดเป็นร้อยละ 89.1 ส่วนที่ได้รับสวัสดิการจากผู้ว่าจ้าง มีจำนวนเพียง 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และผู้ที่ไม่ตอบคำถามจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 สำหรับผู้ที่ตอบนอกเหนือจากค่าจ้าง บางคนได้ให้รายละเอียดว่า นายจ้างได้จ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ และมีบางส่วน ตอบว่า ผู้ว่าจ้างให้กู้ยืมเงินเพื่อการลงทุน ซึ่งมีสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้รับสวัสดิการ

ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ไม่ได้
รับสวัสดิการอื่นใดที่นอกเหนือจากค่าจ้างจากผู้ว่าจ้าง ถึงร้อยละ 89.1 ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูง

ตารางที่ 4.28 ความต้องการได้รับสวัสดิการเพิ่มเติมจากผู้ว่าจ้าง

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	160	72.7
ไม่ต้องการ	43	19.5
ไม่ตอบ	17	7.7
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.28 พบว่า แรงงานนอกระบบ ที่มีความต้องการได้
รับสวัสดิการจากผู้ว่าจ้าง มีจำนวนมากที่สุดถึง 160 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 72.7 ส่วนที่ไม่
ต้องการได้รับสวัสดิการจากผู้ว่าจ้าง มีจำนวนเพียง 43 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 19.5 และมีผู้ไม่
ตอบคำถาม จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 สำหรับสวัสดิการที่ต้องการได้รับเพิ่มเติมจาก
นายจ้างนั้น ส่วนใหญ่มีความต้องการให้นายจ้างเพิ่มค่าจ้างมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน
มากถึง 149 คน คิดเป็นร้อยละ 93.13 ของผู้ที่ไม่ต้องการได้รับสวัสดิการเพิ่มเติม นอกจากนั้น
ผู้ที่มีความต้องการให้นายจ้างจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ และ ให้กู้ยืมเงินเพื่อการลงทุน

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังไม่พอใจ
ในค่าจ้างที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน จึงมีความต้องการที่จะให้นายจ้างเพิ่มค่าจ้างให้เป็นตัวเลขที่มากที่สุด

ตารางที่ 4.29 การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ

ความช่วยเหลือ	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับ	83	37.7
ไม่ได้รับ	125	56.8
ไม่ตอบ	12	5.5
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.29 พบว่า แรงงานสตรีนอกระบบยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ มีมากที่สุดถึง 125 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 56.8 ส่วนที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ มีเพียง 83 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 37.7 และมีผู้ที่ไม่ตอบคำถามในข้อนี้มีจำนวนถึง 12 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 5.5

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ หรือดูแลจากหน่วยงานใด ๆ เท่าที่ควร และได้ระบุถึงความต้องการที่จะให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือ คือ การฝึกอบรมด้านทักษะฝีมือแรงงาน การหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า และการให้กู้ยืมเงินเพื่อการลงทุน

ตารางที่ 4.30 ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

ต้องการความช่วยเหลือ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	202	91.8
ไม่ต้องการ	7	3.3
ไม่ตอบ	11	5.0
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.30 พบว่า แรงงานนอกระบบ ยังมีความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐมีจำนวนมากที่สุดถึง 202 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 91.8 ส่วนที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือ มีเพียงจำนวน 7 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 3.3 และผู้ที่ไม่ตอบคำถาม ในข้อนี้มีจำนวนถึง 11 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 5.0 สำหรับความช่วยเหลือที่แรงงานเหล่านี้มีความต้องการ คือ ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน การให้การสนับสนุนในด้านหาแหล่งเงินทุน หาตลาดเพื่อรองรับการผลิตและแหล่งระบายสินค้า และยังต้องการความช่วยเหลือและผลักดันในด้านการออกกฎหมายคุ้มครองแรงงานนอกระบบเพื่อความเป็นธรรม และมีความยุติธรรม

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบเกือบทั้งหมดต้องการที่จะให้ภาครัฐให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือใด ๆ จากภาครัฐเท่าที่ควร

ตารางที่ 4.31 ความคิดเห็นต่อการให้ความคุ้มครองดูแลแรงงานนอกระบบจากรัฐ

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ให้ความคุ้มครองดูแลน้อย	127	57.7
ให้ความคุ้มครองดูแลปานกลาง	73	33.2
ให้ความคุ้มครองดูแลมาก	5	2.3
ไม่แน่ใจ	8	3.6
ไม่ตอบ	7	3.2
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.31 พบว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แรงงานนอกระบบยังได้รับการคุ้มครองดูแลจากภาครัฐน้อย มีจำนวนมากที่สุดถึง 127 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 57.7 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความคิดเห็นว่าได้รับการดูแลคุ้มครองปานกลาง มีจำนวนถึง 73 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 33.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่คิดว่าไม่แน่ใจว่าได้รับการดูแลและคุ้มครองหรือไม่ มีจำนวนเพียง 8 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 3.6 และมีผู้ที่ไม่ตอบคำถามในข้อนี้ มีจำนวนถึง 7 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 3.2 คิดว่าได้รับการดูแลมากจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ยังมีความเห็นว่า รัฐให้ความคุ้มครองดูแลแรงงานนอกระบบค่อนข้างน้อยมาก

ตารางที่ 4.32 ความต้องการให้ภาครัฐออกกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	187	85.0
ไม่ต้องการ	18	8.2
ไม่ตอบ	15	6.8
รวม	220	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 4.32 พบว่า แรงงานนอกระบบมีความต้องการให้ภาครัฐ ออกกฎหมายในการคุ้มครองแรงงาน มีจำนวนมากที่สุดถึง 187 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 85.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ต้องการให้ภาครัฐออกกฎหมาย มีจำนวน 18 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 8.2 และมีผู้ที่ไม่ตอบคำถามในข้อนี้ มีจำนวนถึง 15 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 6.8

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังไม่ได้ รับการดูแลจากภาครัฐเท่าที่ควร ดังนั้น จึงมีความต้องการที่จะให้รัฐออกกฎหมายคุ้มครองแรงงาน นอกระบบ เพื่อสร้างความเป็นธรรม ให้แก่แรงงานนอกระบบ

ส่วนที่ 2 ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ว่าจ้าง เกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการแรงงานสตรีนอกระบบ จำนวน 15 ราย ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการหลากหลายกิจการ อาทิเช่น เย็บผ้า ทอผ้า ถักผ้า แกะสลัก โดยพอจะสรุปในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

คำถามข้อที่ 1 เหตุผลที่เลือกป้อนงานให้กับแรงงานสตรีนอกระบบ

ในประเด็นคำถามนี้ ผู้ว่าจ้างได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ สาเหตุที่ผู้ว่าจ้างส่วนใหญ่ส่งงานให้กับแรงงานนอกระบบเพราะว่า จะทำให้ต้นทุนในการผลิตลดต่ำลง เนื่องจากการทำงานในระบบโรงงานหรือบริษัท ฯ ห้างร้าน ฯ จะต้องมีการลงทุนในการก่อสร้าง อาคารสถานที่ทำงาน และอีกประการหนึ่งคือจะต้องมีการจ้างคนงานประจำ ซึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ในด้านค่าจ้างที่คงที่ ซึ่งเป็นอัตราที่กฎหมายกำหนด แต่การจ้างแรงงานนอกระบบ จะจ่ายค่าจ้างเท่า กับปริมาณงานที่ทำได้ ดังนั้น หากลูกจ้างคนใดไม่พอใจที่จะทำงานหรืองานออกมาไม่ค่อยมี ประสิทธิภาพ ผู้ว่าจ้างก็จะหาคนอื่นทำต่อไป จึงทำให้ไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ ระหว่างผู้รับจ้าง และผู้ว่าจ้าง อีกข้อที่สำคัญคือ ไม่ต้องรับผิดชอบในด้านสวัสดิการใด ๆ เลย

จากคำตอบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ว่าจ้าง มีสาเหตุจากการเลือกที่จะว่าจ้าง แรงงานนอกระบบเพราะ จะทำให้เสียค่าใช้จ่ายหรือลงทุนต่ำกว่า ถ้าใช้แรงงานในระบบซึ่งจะต้อง มีการจดทะเบียนในรูปของบริษัทหรือห้างร้านซึ่งจะต้องมีสถานที่ในการทำงานจะทำให้มีต้นทุนใน การผลิตสูงขึ้นและยังต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่นค่าไฟฟ้า และอุปกรณ์และเครื่องมือบาง อย่างที่ผู้ว่าจ้างจะต้องเป็นผู้จัดหาให้ทั้งหมด ดังนั้นในเมื่อต้นทุนสูงจึงทำให้ราคาสินค้าสูงตามไป ด้วยทำให้ขายสินค้าได้ในปริมาณที่น้อยลงเพราะว่าสินค้าจะต้องมีราคาสูงขึ้นประกอบกับจะต้อง เสียภาษีธุรกิจเฉพาะให้กับภาครัฐอีกทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อันจะทำให้ต้นทุนสูงขึ้นด้วย และ ในเมื่อต้นทุนสูงจะทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น

คำถามข้อที่ 2 ความพึงพอใจในฝีมือการผลิตชิ้นงานของแรงงานสตรีนอกระบบ กลุ่มนี้หรือไม่

ในประเด็นนี้ ผู้ว่าจ้างได้แสดงความคิดเห็น พอสรุปได้ดังนี้

1) ในส่วนที่มีความพอใจในฝีมือของแรงงานนอกระบบ ซึ่งมีจำนวน 10 ราย ได้แสดงความคิดเห็นที่พอจะสรุปได้โดยรวมคือ

แรงงานนอกระบบจะมีความชำนาญงานค่อนข้างมาก เนื่องจากได้ทำการผลิตชิ้นงานและได้ร่วมงานกันมาเป็นเวลานานแล้ว ทำให้งานที่ผลิตเป็นงานที่ได้รับการฝึกฝนจนมีความชำนาญในการผลิตงานประเภทนั้น ๆ พอสมควร

2) ส่วนที่แสดงความคิดเห็นว่ายังไม่พอใจในฝีมือของแรงงานนอกระบบ มีจำนวน 5 ราย ได้แสดงความคิดเห็นที่พอจะสรุปได้โดยรวมคือ เนื่องจากงานที่รับทำเป็นงานที่ต้องใช้ความสามารถและต้องใช้ฝีมือในการผลิตงาน มากพอสมควร หรือเป็นงานที่ต้องอาศัยความละเอียดและประณีต แต่บางครั้งงานที่ผลิตออกมา ก็ไม่ค่อยเป็นไปตามมาตรฐาน ที่ผู้ว่าจ้างกำหนดไว้ และมักจะมีการแก้ไขงานค่อนข้างบ่อย แต่โดยภาพรวมแล้วผู้ว่าจ้างก็ยังคงมีความพอใจ

สรุปโดยรวมแล้วผู้ว่าจ้างยังมีความพอใจในฝีมือของแรงงานนอกระบบ แต่ถ้าจะพัฒนาฝีมือไปได้อีกระดับหนึ่งก็จะทำให้สามารถผลิตชิ้นงานออกสู่ตลาดบนได้ซึ่งอาจจะได้ราคาที่ดีกว่าในปัจจุบัน ดังนั้น การอบรมหรือเพิ่มทักษะฝีมือก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่จะทำให้แรงงานนอกระบบ สามารถพัฒนาฝีมือของตนเองได้อีกระดับหนึ่ง

คำถามข้อที่ 3 อัตราค่าจ้างที่ถูกจ้างได้รับ

ผู้ว่าจ้างได้กล่าวถึงอัตราค่าจ้างที่ถูกจ้างได้รับ ซึ่งแตกต่างกันตามประเภทของกิจการและประเภทของงานนั้น ๆ

โดยผู้ว่าจ้าง 15 ราย ได้แสดงความคิดเห็นไว้ค่อนข้างชัดเจนว่า รายได้ต่อชิ้นและประเภทของแต่ละกิจการนั้นอัตราค่าจ้างที่ถูกจ้างได้รับไม่เท่ากันเพราะชิ้นงานแต่ละประเภทจะมีราคาจ้างที่แตกต่างกัน อาทิเช่น ประเภทงานจักสาน จะได้รับค่าจ้างชิ้นละ 5 – 10 บาท ประเภทงานเย็บกระเป๋า และเย็บผ้า ได้รับค่าจ้างชิ้นละ 20 - 30 บาท และประเภทงานถักผ้าและปักผ้า ได้รับค่าจ้างชิ้นละ 30 – 50 บาท ส่วนงานทอผ้า ได้รับค่าจ้างชิ้นละ 50 - 80 บาท และประเภทงานแกะสลักไม้ ซึ่งต้องใช้เวลาและฝีมือ ได้รับค่าจ้างชิ้นละ 100 – 150 บาทซึ่ง แสดงให้

เห็นว่าประเภทของงานแต่ละชิ้นจะไม่สามารถกำหนดค่าจ้างที่แน่นอนเพราะต้องขึ้นอยู่กับฝีมือและงานนั้นผลิตยากหรือง่าย

คำถามข้อที่ 4 ผู้รับงานมีความพอใจในอัตราค่าจ้างที่ได้รับหรือไม่

ผู้ว่าจ้างได้กล่าวถึงความพอใจในอัตราค่าจ้างที่แรงงานนอกระบบได้รับโดยแสดงความคิดเห็นดังนี้

1) ผู้ว่าจ้างกลุ่มที่คิดว่าผู้รับงานมีความพึงพอใจในอัตราค่าจ้างที่ได้รับ ซึ่งมีจำนวน 12 ราย ได้แสดงความคิดเห็นที่พอสรุปได้โดยรวมนั้น คือ ก่อนที่จะมีการลงมือทำงานหรือผลิตชิ้นงานใด ๆ ผู้รับจ้างและผู้ว่าจ้างจะมีการตกลงราคากันก่อนว่าจะว่าจ้างกันในอัตราค่าจ้างเท่าใดและหากมีความพอใจในอัตราค่าจ้างก็รับงานมาทำหรือหากไม่พอใจก็จะมีการคุยกันหรือพูดจาต่อรองกัน ดังนั้นการจ่ายค่าแรงในการผลิตชิ้นงานจึงเกิดขึ้นจากความพอใจของทั้งสองฝ่าย

2) สำหรับกลุ่มที่คิดว่าผู้รับจ้างไม่พอใจในอัตราค่าจ้างที่ได้รับ มีจำนวน 3 ราย โดยให้เหตุผลว่าหลังจากที่มีการตกลงที่จะทำงานหรือผลิตชิ้นงานไปแล้ว แต่พอทำไปได้สักระยะหนึ่งมักจะมีการขอเพิ่มค่าจ้างโดยให้เหตุผลว่าทำไมทันหรือชิ้นงานนั้นทำยาก หรือถ้าไม่ได้ก็จะใช้วิธีดึงงานให้ล่าช้าเพื่อเป็นการกดดันเพื่อเป็นเงื่อนไขในการขอขึ้นค่าจ้าง

คำถามข้อที่ 5 ประสิทธิภาพการทำงานระหว่าง แรงงานสตรี กับ แรงงานชาย มีความแตกต่างกันหรือไม่

ผู้ว่าจ้างได้แสดงความคิดเห็นถึงประสิทธิภาพการทำงานระหว่างแรงงานสตรี กับ แรงงานชาย ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่นั้น พอสรุปประเด็นได้ดังนี้ ผู้ว่าจ้างจำนวน 15 ราย มีความเห็นว่ามีประสิทธิภาพการทำงานระหว่างแรงงานสตรี กับ แรงงานผู้ชาย เพราะงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นงานที่ต้องอาศัยความละเอียด ดังนั้น ผู้หญิงจึงมีความเหมาะสมที่จะทำงานดังกล่าว มากกว่าผู้ชาย

คำถามข้อที่ 6 ในการจ้างแรงงานนอกระบบโดยการแจกจ่ายงานให้ไปทำที่บ้าน เกิดจากแนวความคิดใด

ในประเด็นนี้ สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ว่า การนำงานมาแจกจ่ายให้กับแรงงานนอกโรงงาน หรือ นอกสถานที่นั้นได้ปฏิบัติกันมานานแล้วโดยในช่วงก่อน หากโรงงานหรือบริษัท ห้างร้านที่รับงานมา และแต่ไม่สามารถผลิตสินค้าให้ทันตามกำหนดเวลาหรือไม่ทันตามความต้องการของลูกค้า ก็จะมีการนำงานออกไปผลิตนอกสถานที่และนำกลับเข้าไปใน

โรงงานเพื่อตรวจสอบคุณภาพหรือนำงานที่ผลิตง่าย ๆ ออกมาให้กับชาวบ้านใกล้เคียง หรืออยู่ใกล้กับโรงงานหรือสถานประกอบการนั้น ๆ และนำออกมาผลิตได้โดยไม่เกิดความเสียหายกับทางผู้ประกอบการกรณีที่น่าขึ้นงานมาให้กับแรงงานภายนอกโรงงานผลิต จึงทำให้ผู้ว่าจ้างมีความคิดว่าการนำงานออกมาจ้างหรือผลิตนอกสถานที่ได้อาจทำให้ต้นทุนต่ำกว่าที่จะผลิตภายในโรงงาน

ดังนั้น ผู้ว่าจ้างจึงหันมาจ้างแรงงานนอกระบบมากขึ้นและนำสินค้าออกมาผลิตนอกสถานที่มากขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่งทำให้โรงงานและกิจการต่าง ๆ ปิดกิจการและล้มละลายเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีการผลิตสินค้านอกสถานที่และมีการจ้างงานแรงงานนอกระบบมากขึ้น โดยเฉพาะโรงงานที่อยู่ตามชนบทหรือนอกเมืองมักนิยมจ้างงานแรงงานนอกระบบกันมาก เพราะค่าจ้างค่อนข้างต่ำ และมีคนนิยมทำงานนอกระบบมากเนื่องจากส่วนใหญ่ต้องมีการเลี้ยงลูกและดูแลบ้านและการรับงานมาทำที่บ้านทำให้สามารถทำภารกิจส่วนตัวได้ในขณะเดียวกันด้วย

คำถามข้อที่ 7 เมื่อปลายปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจากสาเหตุดังกล่าวมีผลกระทบต่อธุรกิจของท่านหรือไม่อย่างไร

ผู้ว่าจ้าง ทั้ง 15 ราย ได้แสดงความคิดเห็นพอสรุปได้ว่า จากเหตุการณ์ดังกล่าวซึ่งสืบเนื่องมาจากการลดค่าเงินบาท และทำให้สถาบันการเงินต้องถูกปิดลง ทำให้มีคนตกงานเป็นอย่างมาก จึงมีผลทำให้กำลังการซื้อภายในประเทศลดน้อยลงเพราะคนไม่มีเงินและไม่มีกำลังในการซื้อสินค้าหรือจับจ่ายใช้สอย และอีกประการหนึ่งยิ่งถ้าหากสินค้าขึ้น ๆ เป็นของฟุ่มเฟือยก็ทำให้ขายสินค้าไม่ดีเพราะผู้ซื้อสินค้าต้องคิดก่อนว่าสินค้านั้น ๆ มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดและถ้าซื้อไปแล้วจะมีประโยชน์หรือไม่ทำให้สินค้าขายได้น้อยลง และส่งผลกระทบไปถึงประเทศในแถบเอเชียด้วย เนื่องจากประเทศเหล่านั้นเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญ และเป็นลูกค้ารายใหญ่ของประเทศไทย อันได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประกอบกับประเทศเพื่อนบ้านก็ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำนี้ด้วย ทำให้ลูกค้าต่างประเทศ ลดจำนวนการสั่งซื้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการทั้ง 15 ราย ประสบภาวะเดียวกันคือ กำลังซื้อทั้งในประเทศและต่างประเทศลดลง จึงทำให้ราคาตกต่ำลงไปด้วย

คำถามข้อที่ 8 จากคำถามข้อ 7 ส่งผลกระทบถึงแรงงานสตรีนอกระบบหรือไม่อย่างไร

ผู้ว่าจ้าง ทั้งจำนวน 15 ราย ได้แสดงความคิดเห็นว่าจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจนั้นมีผลกระทบต่อแรงงานนอกระบบคือการที่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการนั้น ย่อมมีผลต่อการจ้าง

งานของแรงงานนอกระบบกลุ่มนี้เป็นอย่างมากเนื่องจากการสั่งซื้อสินค้าจะต้องคำนึงถึงประโยชน์และคำนึงถึงความจำเป็นในการใช้สอยมากขึ้นจึงทำให้การสั่งซื้อสินค้าลดลง ทำให้ผู้ประกอบการลดการจ้างงานลงเป็นจำนวนมาก จึงทำให้แรงงานนอกระบบถูกเลิกจ้างหรือจ้างงานน้อยลง และจะถูกคัดเลือกฝีมือและคุณภาพของสินค้ามากขึ้นประกอบกับงานที่ได้มาน้อยลงและจะต้องกระจายให้ได้รับงานทั่ว ๆ กันจึงทำให้งานที่ได้ก็น้อยลง และได้ค่าจ้างต่ำลงด้วย

คำถามข้อที่ 9 สินค้าที่ผู้ประกอบการนำมาแจกจ่ายให้กับแรงงานสตรีนอกระบบนั้นท่านนำไปจำหน่าย ณ. แหล่งใดบ้าง

ผู้ว่าจ้างได้ตอบคำถามพอสรุปประเด็นได้ดังนี้ สินค้าที่ผลิตโดยแรงงานนอกระบบนั้นส่วนใหญ่จำหน่ายภายในประเทศ ประมาณ 60 % ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต หาดใหญ่ เชียงใหม่ และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในประเทศ และอีก 40% จำหน่ายประเทศในแถบเอเชียและยุโรป อเมริกา ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ และอังกฤษ อเมริกา

คำถามข้อที่ 10 แนวโน้มที่จะมีขยายการผลิตในอนาคต หรือไม่อย่างไร

ผู้ว่าจ้าง แสดงความคิดเห็น 2 ประเด็น คือ

1) กลุ่มของผู้ที่คิดว่าจะไม่มีการขยายการผลิต มีจำนวน 5 ราย ให้เหตุผลว่า ในปัจจุบันมีกำลังการผลิตที่เพียงพอแล้ว และสามารถส่งงานตามจำนวนการสั่งซื้อและสามารถส่งตามระยะเวลาที่กำหนด

2) กลุ่มของผู้ที่คิดว่าต้องการขยายการผลิต ซึ่งมีจำนวน 10 ราย โดยให้เหตุผลว่า ในช่วงที่กิจการประสบกับสภาวะวิกฤตินั้นทำให้ลดการจ้างงานลง แต่ในปัจจุบันเริ่มที่จะมีการสั่งซื้อจากต่างประเทศ และภายในประเทศเข้ามามาก และคาดการณ์ว่าในอนาคตอาจจะมีการเพิ่มจำนวนการสั่งซื้อและเริ่มมีลูกค้าใหม่ ๆ เข้ามาติดต่อทำให้คิดว่าในอนาคตอาจจะต้องขยายงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการจ้างงานของแรงงานนอกระบบด้วย

คำถามข้อที่ 11 การทำงานกับแรงงานสตรีนอกระบบนี้ท่านคิดว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานอย่างไร

ผู้ว่าจ้าง ได้แสดงความคิดเห็น พอสรุปได้ คือ

1) กลุ่มผู้ว่าจ้างที่คิดว่าการทำงานมีปัญหา มีจำนวน 6 ราย ได้ให้เหตุผลดังนี้ การผลิตชิ้นงานมักจะผลิตไม่ได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้และทำให้การส่งงานล่าช้าจึงทำให้คุณภาพงานที่ออกมาไม่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ตั้งไว้

2) ส่วนกลุ่มที่ผู้ว่าจ้างคิดว่าการทำงานไม่มีปัญหา มีจำนวน 9 ราย ได้ให้เหตุผลดังนี้ ผู้ประกอบการจะเป็นผู้วางแผนงานว่าจะผลิตจำนวนเท่าใด และกำหนดระยะเวลาการผลิตให้ทัน โดยให้เวลากับแรงงานนอกระบบเพราะเห็นว่าแรงงานนอกระบบมิได้ทำงานที่รับไปเพียงแต่อย่างเดียว แต่ต้องรับผิดชอบภาระงานด้านอื่น ๆ ด้วย อาทิเช่น ดูแลเลี้ยงดูบุตร และหุงหาอาหารด้วย

คำถามข้อที่ 12 จากคำถามข้อที่ 11 มีวิธีแก้ไขอันสืบเนื่องจากปัญหาดังกล่าวหรือไม่อย่างไร

ผู้ว่าจ้างได้กล่าวถึงวิธีแก้ไขปัญหาดังนี้

กรณีที่ไม่สามารถส่งงานให้ได้ทันตามกำหนดก็จะให้ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นจากเดิม เพื่อจะได้มีกำลังใจในการทำงานมากขึ้นซึ่งก็เป็นวิธีการที่ได้ผลดีและทำให้การผลิตงานรวดเร็วกว่าเดิม และมีคุณภาพมากขึ้น

คำถามข้อที่ 13 จำนวนแรงงานสตรีนอกระบบในเครือข่ายมีเท่าไร

ในข้อคำถามนี้ผู้ว่าจ้าง จำนวน 5 ราย มีแรงงานที่ผลิตงานอยู่ในความรับผิดชอบประมาณ 30- 40 คน และผู้ว่าจ้าง จำนวน 10 ราย มีแรงงานที่ผลิตงานอยู่ในความรับผิดชอบประมาณ 50 - 60 คนขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าในแต่ละผู้ประกอบการแต่ละรายจะมีกำลังแรงงานอยู่ในเครือข่ายค่อนข้างมาก

คำถามข้อที่ 14 จากคำถามข้อที่ 13 แรงงานนอกระบบที่อยู่ในเครือข่ายลดลงหรือเพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างไร

ผู้ว่าจ้างได้ตอบคำถามพอจะสรุปได้ดังนี้ คือ

1) กลุ่มผู้ที่ตอบว่ามีจำนวนลดลง มีจำนวน 13 ราย โดยให้เหตุผลว่าจากการที่ยอดการสั่งซื้อสินค้ามีจำนวนลดลง จึงทำให้จำเป็นต้องลดจำนวนการจ้างงานลง

2) กลุ่มผู้ที่ตอบว่ามีจำนวนแรงงานนอกระบบเพิ่มขึ้น จำนวน 2 รายให้เหตุผลว่า ในปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มว่าการจำหน่ายภายในประเทศจะเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับทางราชการได้มีการส่งเสริมให้มีแหล่งจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้นด้วย

คำถามข้อที่ 15 หากในอนาคตทางภาครัฐจะออกกฎหมายคุ้มครองแรงงานนอกระบบให้เหมือนกับแรงงานในระบบนั้น จะมีผลกระทบต่อธุรกิจของท่านหรือไม่อย่างไร

ผู้ว่าจ้างทั้งจำนวน 15 ราย ได้แสดงความคิดเห็นว่ามีผลกระทบต่อธุรกิจเป็นอย่างมาก เพราะค่าจ้างสูง ผู้ประกอบการจะต้องเสียภาษี ซึ่งจะ使得ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นเพราะค่าจ้างสูงขึ้นด้วย

คำถามข้อที่ 16 ในปัจจุบันแรงงานนอกระบบได้รับการดูแลจากภาครัฐหรือไม่
ผู้ว่าจ้างได้แสดงความคิดเห็นแยกเป็น 2 ส่วน คือ

1) ผู้ที่ตอบว่าไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐ มีจำนวน 14 ราย ได้ให้เหตุผลว่า เพราะแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ยังไม่ได้มีการรวมกลุ่มจึงทำให้ยังไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ใด ๆ เลย

2) ผู้ที่ตอบว่าได้รับการดูแลจากภาครัฐ มีจำนวน 1 ราย ให้เหตุผลว่า ปัจจุบันรัฐได้ให้การสนับสนุนในการฝึกทักษะฝีมือให้กับแรงงานนอกระบบ บางส่วนได้รับเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้าน และได้รับสวัสดิการการรักษาพยาบาลจากโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค

คำถามข้อที่ 17 (จากข้อที่ 16) ภาครัฐน่าจะเข้ามาดูแลแรงงานนอกระบบอย่างไรบ้าง

ผู้ว่าจ้างได้แสดงความคิดเห็นถึงการที่ภาครัฐน่าจะเข้ามาดูแลแรงงานนอกระบบในการให้กู้ยืมเงินลงทุน และหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า อีกทั้งยังให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะฝีมือ เพื่อให้พวกเขาได้ช่วยเหลือตนเองได้

คำถามข้อที่ 18 ท่านต้องการให้ภาครัฐดูแลธุรกิจท่านอย่างไรบ้าง

ผู้ว่าจ้างจำนวน 15 ราย ได้เสนอถึงความต้องการที่จะให้ภาครัฐเข้ามาดูแลธุรกิจเกี่ยวกับการหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น และจัดหาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ยเพื่อที่จะให้ธุรกิจคงอยู่ได้และสามารถไปแข่งขันกับทางตลาดต่างประเทศได้ ตลอดจนดูแลทางด้านภาษีอากรเพราะการทำธุรกิจจะต้องมีการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะซึ่งก็เป็นต้นทุนคงที่ถาวร

**คำถามข้อที่ 19 ความพอใจในการทำงานแบบรวมกลุ่มหรือ รับงานแบบอิสระ
ของแรงงานนอกระบบ**

ผู้ว่าจ้างในข้อนี้มีจำนวน 12 ราย ที่แสดงความคิดเห็นว่าการทำงานแบบรวมกลุ่มจะมีคุณภาพของงานดีกว่าการรับงานแบบอิสระ ทำให้การทำงานทันตามกำหนดระยะเวลา และมีผู้ว่าจ้างอีกจำนวน 3 ราย ที่แสดงความคิดเห็นว่า การรับงานอิสระดีกว่าแบบรวมกลุ่มเพราะว่า การทำงานแบบอิสระสามารถเจรจาต่อรองกันได้ง่ายและไม่ค่อยมีปัญหาเหมือนกับแบบรวมกลุ่ม

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ภาครัฐ จำนวน 5 ท่าน และองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 5 ท่าน รวมเป็น 10 ท่าน ซึ่งแต่ละท่านทำงานหรือมีความเกี่ยวข้องกับแรงงานสตรีนอกระบบ อาทิ เช่น กรมสวัสดิการแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พัฒนากรรจำเอน เครือข่ายสตรีภาคเหนือ และมูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งพอจะสรุปประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้คือ

**คำถามข้อที่ 1 หน่วยงานของท่านมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือแก่
แรงงานสตรีนอกระบบหรือไม่อย่างไร**

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นเป็นไปในทางเดียวกัน ถึงความช่วยเหลือแรงงานนอกระบบว่า ปัจจุบันทุก ๆ หน่วยงานได้มีการให้ความช่วยเหลือและดูแลแรงงานนอกระบบ และเพราะเป็นนโยบายของภาครัฐซึ่งได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา เพื่อช่วยเหลือให้ชุมชนเข้มแข็ง เพราะฉะนั้นจะต้องพัฒนาไปถึงรากหญ้า เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะอยู่ในชนบท ดังนั้นถ้าหากถ้าคนส่วนใหญ่ของประเทศเข้มแข็งแล้วระบบอื่น ๆ ของประเทศ ก็จะเข้มแข็งตามไปด้วยและในทางกลับกันคนส่วนใหญ่ของประเทศยังมีความอ่อนแอและยังต้องการความช่วยเหลือก็จะทำการจัดตั้งระบบต่าง ๆ การที่ฟันเฟืองตัวใดตัวหนึ่งเสียหรือชำรุดก็จะทำให้เครื่องจักรทำงานช้าลงก็เปรียบได้กับประเทศกำลังพัฒนาถ้าคนในประเทศส่วนใหญ่ยังถูกเอารัดเอาเปรียบและไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือคนในประเทศส่วนใหญ่หรือส่วนน้อยก็ตามไม่สามารถยืนได้ด้วยลำแข้งของตนเองได้แล้วนั้นก็ทำให้ประเทศนั้น ๆ ไม่เกิดการพัฒนา

คำถามข้อที่ 2 จากข้อที่ 1 หน่วยงานของท่านช่วยเหลือในด้านใดบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นเป็นไปในแนวทางเดียวกันและค่อนข้างจะคล้ายคลึงกัน คือ ได้ให้การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะฝีมือ แก่แรงงานเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ใน

การทำงานให้ความรู้ทางด้านข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับแรงงานเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนของตนเอง แนะนำส่งเสริมอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้และเพิ่มมูลค่าเพิ่มของสินค้าที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และจัดหาแหล่งหรือตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าตลอดจนการให้กู้ยืมเงินเพื่อการลงทุน โดยที่แรงงานไม่ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายหน้า หรือพ่อค้าคนกลาง และยังช่วยกันผลักดันกฎหมายคุ้มครองแรงงานเพื่อความเป็นธรรมแก่แรงงานเหล่านี้ให้เท่าเทียมกันตลอดจนช่วยจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงานและ ประสานงานให้กลุ่มต่าง ๆ ได้ทำ ความรู้จักกันเพื่อให้เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ภาคราชการและองค์กรพัฒนาเอกชน จะให้ความช่วยเหลือแรงงานสตรีนอกระบบในลักษณะที่คล้ายคลึงกันรวมทั้งยังมีการประสานงานระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อช่วยเหลือการทำงานของแรงงานเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้และเมื่อแรงงานเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือตนเองได้แล้วเมื่อใดก็อาจจะทำให้มีกำลังพอที่จะช่วยเหลือสังคมได้ต่อไปในอนาคต

คำถามที่ 3 ท่านคิดว่า ค่าตอบแทนที่แรงงานนอกระบบได้รับในปัจจุบันมีความเป็นธรรมหรือไม่

มีผู้แสดงความคิดเห็น โดยแยกออกได้ 2 ประเด็น คือ

1) ผู้ที่ตอบว่าได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม มีจำนวน 2 ราย ได้ให้เหตุผลประกอบว่า ในการทำงานแต่ละครั้งจะมีการตกลงด้วยวาจาเกี่ยวกับค่าแรงงานโดยขึ้นอยู่กับลักษณะของชิ้นงานที่จะมีการว่าจ้างซึ่งถ้าหากมีความพึงพอใจในราคาแล้วนั้นก็จะรับงานนั้นมาทำ แต่ถ้าไม่พอใจก็จะมีการต่อรองราคากันกว่าจะพอใจทั้ง 2 ฝ่าย ดังนั้น การทำงานนั้นเกิดจากความพอใจของผู้ว่าจ้างและรับจ้าง

2) ผู้ที่ตอบว่าค่าจ้างไม่มีความเป็นธรรม ซึ่งมีจำนวน 8 ราย ได้ให้เหตุผลว่า รายได้ต่อวันที่แรงงานนอกระบบได้รับยังไม่เป็นไปตามอัตราที่กฎหมายแรงงานกำหนดหรือยังต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ ซึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ได้กำหนดไว้ 140 บาทต่อวัน และแรงงานนอกระบบยังไม่ได้รับสวัสดิการใด ๆ จากนายจ้างเลย ประกอบกับการทำงานแต่ละชิ้นงานก็มีราคาที่ต่ำกว่าราคาในท้องตลาด ดังนั้นหากแรงงานนอกระบบรายใดไม่พอใจค่าจ้างที่ได้รับผู้ว่าจ้างก็จะนำไปจ้างผู้ว่าจ้างที่มีความพอใจในอัตราค่าจ้างที่ผู้ว่าจ้างเป็นคนกำหนด

คำถามข้อที่ 4 (จากข้อ 3) ถ้าไม่เป็นธรรม หน่วยงานของท่านมีมาตรการช่วยเหลืออย่างใดบ้าง

มีผู้แสดงความคิดเห็นว่าแรงงานนอกระบบไม่ได้รับความเป็นธรรม เกี่ยวกับอัตราค่าตอบแทน ซึ่งมีจำนวน 8 ราย ได้ให้เหตุผลถึงมาตรการในการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานของตนเอง กรณีที่แรงงานนอกระบบไม่ได้รับความเป็นธรรมครั้งนี้ โดยการให้ความรู้ทางด้านการฝึกอาชีพและแนะนำให้แรงงานนอกระบบรับงานมาทำโดยตรงจากโรงงาน โดยที่ไม่ต้องผ่านนายหน้า หรือพ่อค้าคนกลางและยังให้ความรู้เรื่องการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อจะได้มีความสามารถในการต่อรองราคากับผู้ว่าจ้าง โดยกลุ่มของแรงงานนอกระบบ จะเป็นผู้กำหนดราคาค่าจ้างร่วมกับผู้ว่าจ้าง

คำถามข้อที่ 5 การรวมกลุ่มของแรงงานสตรีนอกระบบ หรือการรับงานแบบอิสระ อย่างไหนจะมีความสามารถในการต่อรองราคาได้มากกว่ากัน

ในกรณีนี้มีให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 ราย โดยให้ความเห็นพอสรุปได้ว่า การทำงานโดยการรวมกลุ่ม จะสามารถต่อรองราคาค่าจ้างกับผู้ว่าจ้างได้มากกว่าการรับงานอิสระ อีกทั้งยังได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชนได้ง่ายกว่าเพราะการรวมกลุ่มจะก่อให้เกิดความสะดวกในหลาย ๆ ด้าน เช่น การฝึกอบรม หรือการได้รับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐเพราะการรวมกลุ่มจะมีตัวแทนกลุ่มเพื่อเป็นตัวแทนในการจัดการหลาย ๆ ด้านเพราะแรงงานแต่ละคนจะไม่ค่อยได้รู้จากสารถ้ากระจายอยู่ทั่ว ๆ ไป ถ้ามีการรวมกลุ่มแล้วจะง่ายต่อการทำงาน และยังสามารถควบคุมดูแลคุณภาพงานก่อนไปถึงมือผู้ประกอบการอีกด้วย

คำถามข้อที่ 6 คิดว่าแรงงานสตรีนอกระบบได้รับการดูแลความคุ้มครองจากภาครัฐเพียงพอหรือไม่อย่างไร

มีผู้แสดงความความคิดเห็นซึ่งสามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น คือ โดยให้เหตุผลซึ่งแตกต่างกันออกไปดังนี้

1) ในส่วนที่คิดว่าได้รับการดูแลที่เพียงพอแล้ว มีจำนวน 3 ราย ได้ให้เหตุผลว่า ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ฝึกอบรม ให้ทุนกู้ยืม หาราคา ช่วยประสานงานระหว่างนายจ้าง และแรงงานนอกระบบ และอื่น ๆ น่าจะพอเพียงแล้ว

2) ส่วนที่ไม่เพียงพอ มีจำนวน 7 ราย ได้แสดงความความคิดเห็นดังนี้ คือ

ภาครัฐควรจรรีบบอกกฎหมายคุ้มครองให้เร็วขึ้นและควรจะมีความจริงใจในการช่วยเหลือแรงงานสตรีนอกระบบ เพราะว่าถ้าแรงงานนอกระบบนี้ได้รับการดูแลและพวกเขาสามารถช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว ภาครัฐก็อาจจะไม่ต้องเสียงบประมาณบางส่วนที่ไม่จำเป็น อาทิเช่น การที่ภาครัฐอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบรากหญ้าเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นโดยการจ้างงานแต่พอโครงการเสร็จสิ้นแล้ว พวกเขาก็จะไม่มีรายได้แต่ถ้าหากภาครัฐเข้ามาดูแลและคุ้มครองให้กับแรงงานนอกระบบได้รับความเป็นธรรมในด้านต่าง ๆ แล้วแรงงานเหล่านั้นไม่ต้องพึ่งภาครัฐอีกต่อไปและพวกเขาจะมีงานทำตลอดไปและสามารถช่วยเหลือตนเองได้

คำถามข้อที่ 7 (จากข้อที่ 6) ยังไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐที่พอเพียงท่านคิดว่ายังขาดสิ่งใดบ้าง

มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 7 ราย พอสรุปได้โดยรวมดังนี้ ให้มีการเพิ่มทักษะขั้นสูง และให้ความช่วยเหลือเรื่องประกันสังคม ละเว้นภาษีเงินได้ในระยะเริ่มต้นหรือในกรณีที่แรงงานยังตั้งตัวไม่ได้หรือกำหนดรายได้ขั้นต่ำ เพื่อไม่ต้องเสียภาษี

คำถามข้อที่ 8 หน่วยงานภาครัฐสามารถดูแลคุ้มครองแรงงานสตรีนอกระบบในประเทศกำลังพัฒนาได้หรือไม่

มีผู้แสดงความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคือ

1) ในส่วนที่ภาครัฐคุ้มครองและดูแลได้ มีจำนวน 7 ราย โดยแสดงความคิดเห็นพอสรุปได้ดังนี้ คือ ภาครัฐ และ ข้าราชการที่เกี่ยวข้องต้องมีความจริงใจที่จะให้การช่วยเหลือและผลักดันในทุก ๆ ด้าน ต้องปรับวิธีการทำงานของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทางเดียวกันโดยมองแบบองค์รวม

2) ส่วนที่ภาครัฐคุ้มครองดูแลไม่ได้ ซึ่งมีจำนวน 3 ราย ได้ให้เหตุผลพอสรุปได้ดังนี้คือ

การผลักดันในการออกกฎหมายของภาครัฐนั้นไม่ค่อยมีความจริงใจ มักจะทำงานตามกระแสเรียกร้องเท่านั้น เพราะฉะนั้นจะได้ประโยชน์ค่อนข้างน้อยและอีกประการหนึ่งหน่วยงานราชการที่เข้ามาดูแลทำงานซ้ำซ้อนกันบางครั้ง 3 – 4 หน่วยเข้ามาทำงานในลักษณะเดียวกันจึงทำให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือเจ้าหน้าที่ด้วยกันเองเกิดความไม่พอใจระหว่างหน่วยงานต่างหน่วยงานกัน

คำถามข้อที่ 9 แรงงานสตรีนอกระบบถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้จ้างในด้าน

ใดบ้าง

ผู้ที่แสดงความคิดเห็น ว่าแรงงานนอกระบบยังถูกเอารัดเอาเปรียบ มีจำนวน 8 ราย ได้แสดงความคิดเห็นว่า นายจ้างยังเอารัดเอาเปรียบแรงงานนอกระบบ ทางด้านค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนในการทำงานและไม่มีการแนะนำเรื่องความปลอดภัยที่อาจเกิดจากการทำงานหรือการใช้วัสดุที่เป็นอันตรายและไม่มีการสอนงานหรือแนะนำให้แรงงานไปอบรมหรือฝึกทักษะแต่กลับมีความต้องการได้งานที่มีคุณภาพดี ๆ

คำถามข้อที่ 10 โครงการกองทุนหมู่บ้านสามารถให้ความช่วยเหลือแรงงานสตรีนอกระบบในด้านเงินทุนได้หรือไม่

มีผู้แสดงความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1) ผู้ที่ตอบว่าสามารถช่วยเหลือได้ มีจำนวน 8 ราย ได้ให้เหตุผลว่า ในปัจจุบัน รัฐบาลโดยนายกทักษิณ มีความต้องการที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศในระบบรากหญ้าแข็งแกร่งเพราะในปัจจุบัน ระบบรากหญ้าหรือสังคมชนบทไม่แข็งแรงไม่สามารถเลี้ยงตนเองได้จึงทำให้ต้องพึ่งพารัฐตลอดไป และการที่จะลงทุนประกอบกิจการหรือทำงานอะไรแต่ละอย่างถ้าไม่มีเงินลงทุนก็ต้องไปกู้หนี้ยืมสินซึ่งในปัจจุบันเกษตรกรหรือชาวชนบทที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันก็ไม่สามารถไปกู้เงินที่ธนาคารได้ และเมื่อกู้เงินนอกระบบก็ต้องเสียดอกเบี้ยสูงโดยคิดในอัตราร้อยละ 10 – 20 บาท จึงทำให้ผู้ที่กู้เงินมาไม่สามารถนำดอกเบี้ยและเงินต้นไปส่งคืนได้และถ้าภาครัฐได้จัดทำโครงการนี้ขึ้นเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านก็จะได้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมีการตรวจสอบโดยคณะกรรมการเงินกองทุนซึ่งมีเงื่อนไขค่อนข้างมากโดยเฉพาะจะต้องทำงานเป็นกลุ่มและเมื่อจะต้องนำเงินที่ได้มาประกอบกิจการจริงซึ่งเป็นส่วนดีที่จะช่วยให้แรงงานนอกระบบให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความรับผิดชอบในการใช้เงินมากขึ้นโดยไม่นำเงินมาใช้ผิดประเภท

2) ผู้ที่ตอบว่าไม่สามารถช่วยเหลือแรงงานได้ มีจำนวน 2 ราย ได้ให้เหตุผลว่า

โครงการกองทุนหมู่บ้านนั้นมีเงื่อนไขมาก และเงินก็มีอยู่จำกัดและการที่มีการตั้งคณะกรรมการกองทุนขึ้นมานั้นบางครั้งคณะกรรมการก็จะพิจารณาให้เฉพาะคนที่รู้จักหรือพรรคพวกของตนเอง

คำถามข้อที่ 11 หน่วยงานของท่านเคยให้ความรู้ทางด้านสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ที่แรงงานนอกระบบควรได้รับหรือไม่อย่างไร

ได้มีผู้ตอบคำถามนี้ จำนวน 10 ราย ซึ่งตอบว่า ได้เคยเข้าไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิการจะได้รับการคุ้มครองจากภาครัฐ เพื่อจะได้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานต่อไป

คำถามข้อที่ 12 หน่วยงานของภาครัฐสามารถเข้าไปดูและช่วยเหลือแรงงานสตรีนอกระบบอย่างไร

มีผู้ตอบคำถามนี้ จำนวน 10 ราย พอสรุปได้ว่า จะเป็นตัวกลางในการประสานงานกับผู้ว่าจ้างและดูแลเรื่องค่าจ้างโดยหามาตรการป้องกันเรื่องสุขภาพและการผลักดันการออกกฎหมายคุ้มครองแรงงานนอกระบบ รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาแหล่งงานที่ไม่เอารัดเอาเปรียบแรงงานนอกระบบตลอดจนให้การสนับสนุนเงินทุนในอัตราที่เหมาะสมทั่วถึงและช่วยจัดหาเครื่องมือในการทำงาน

คำถามข้อที่ 13 ต้องการให้หน่วยงานใดบ้างเข้ามาช่วยเหลือ

มีผู้แสดงความคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 10 ราย ตอบว่าหน่วยงานที่ควรให้การช่วยเหลือแรงงานนอกระบบคือ

1. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
2. กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน
3. กระทรวงพาณิชย์
4. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
5. ภาคเอกชน และมูลนิธิ
6. เครือข่ายสตรี
7. ศูนย์การออกแบบผลิตภัณฑ์ กระทรวงพาณิชย์
8. ศูนย์ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

คำถามข้อที่ 14 แรงงานสตรีนอกระบบมีทักษะฝีมือเพียงพอหรือไม่ หากมีไม่เพียงพอภาครัฐควรจะให้ความช่วยเหลืออย่างไร

มีผู้ให้ความเห็นว่าแรงงานนอกระบบยังไม่มีทักษะฝีมือเพียงพอ มีจำนวน 10 ราย

1. กลุ่มที่แสดงความคิดเห็นว่าแรงงานนอกระบบยังมีทักษะฝีมือไม่เพียงพอ มีจำนวน 10 ราย ได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรจะมีการฝึกอบรมงานเฉพาะด้านหรือฝึกอบรมชิ้นงานที่ผู้ว่าจ้างนำมาให้ผลิตเพื่อที่แรงงานจะได้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น อีกประการหนึ่งควรให้คำแนะนำและประสานงานหาวิทยากรที่ชำนาญการเฉพาะเรื่อง มาช่วยเหลือแนะนำหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อที่จะได้ขยายและเพิ่มขอบเขตของงานให้มากกว่าเดิม ที่ช่วยเหลือแรงงานนอกระบบได้มากขึ้นและทั่วถึงขึ้นกว่าในปัจจุบันเพราะว่าแรงงานนอกระบบที่เป็นสตรีมีจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานอิสระ เกินกว่า 50%

คำถามข้อที่ 15 กรมพัฒนาฝีมือแรงงานมีบทบาท ในการให้ความช่วยเหลือแรงงานสตรีนอกระบบหรือไม่

มีผู้ให้สัมภาษณ์ว่า มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือมากแต่ การช่วยเหลือของกรมพัฒนา ๑ มิใช่มีเพียงแต่แรงงานสตรีนอกระบบเท่านั้นยังมีแรงงานในภาคอื่น ๆ ด้วย เพราะแรงงานหรือคนที่ตกงานหรือผู้ที่ต้องการฝึกอาชีพมีเป็นจำนวนมากและประการสำคัญงบประมาณของกรมพัฒนา ๑ ก็มีอยู่อย่างจำกัดอาจจะเป็นอุปสรรคในการทำงานได้ หรือ ดูแลและฝึกอาชีพให้ไม่ทั่วถึง จึงต้องพึ่งพาหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น แต่ละหน่วยงานจึงควรที่จะมีการประสานงานกันและให้ความร่วมมือกันงานถึงจะเดินต่อไปอย่างบรรลุวัตถุประสงค์

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

1. จากสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งตั้งไว้ว่า แรงงานนอกระบบยังถูกนายจ้างเอารัดเอาเปรียบในด้านค่าตอบแทน

ผู้ศึกษาได้สรุปจากผลการศึกษาดูตามตารางที่ 4.19 และ 4.24 ถึง 4.28 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า รายได้ที่แรงงานสตรีนอกระบบได้รับจากการรับงานไปทำที่บ้านต่อวัน ต่ำกว่าค่าแรงงานขั้นต่ำ ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ และแรงงานสตรีนอกระบบส่วนใหญ่ยังไม่มีความพึงพอใจในรายได้ที่ได้รับจากการรับงานไปทำที่บ้าน ส่วนการได้รับสวัสดิการจากผู้ว่าจ้างที่นอกเหนือจากค่าจ้างที่ได้รับจากการรับงาน นั้น พบว่า แรงงานนอกระบบเกือบทั้งหมดไม่ได้รับสวัสดิการจากผู้ว่าจ้างเลย และแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังไม่มีความพึงพอใจในอัตราค่าจ้างที่ได้รับและยังมีความต้องการค่าจ้างเพิ่มซึ่งเป็นจำนวนตัวเลขที่ค่อนข้างสูงสูง ประกอบกับจากความคิดเห็นของผู้ว่าจ้าง ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ จากคำถามข้อที่ 4 พบว่าผู้ว่าจ้างบางส่วนยังมีความคิดเห็นว่างานนอกระบบยังไม่พอใจในอัตราค่าจ้างที่ได้รับ โดยให้เหตุผลว่าหลังจากที่แรงงานนอกระบบรับงานมาทำสักระยะหนึ่งแล้วก็จะมีการดึงงานเพื่อให้งานออกมალ่าช้าเพื่อจะได้นำมาเป็นข้อ

ต่อรองในการขอค่าจ้างเพิ่มขึ้น อีกทั้งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ และจากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ข้อที่ 3 ข้อที่ 4 และ ข้อที่ 9 พบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าค่าตอบแทนที่แรงงานนอกระบบได้รับส่วนใหญ่ จะไม่เป็นไปตามอัตราที่กฎหมายกำหนดและยังไม่ได้รับสวัสดิการใดๆ เลยจากนายจ้าง งานที่ผลิตออกมาก็มีราคาต่ำกว่าราคาตลาด และไม่ได้มีการกำหนดมาตรฐานค่าจ้างขั้นต่ำไว้ โดยค่าจ้างจะขึ้นอยู่กับความพอใจของนายจ้างในการกำหนดค่าจ้าง ซึ่งไม่มีความเป็นธรรมต่อฝ่ายแรงงานนอกระบบทางหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน จะมีการให้ความช่วยเหลือในด้านการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะให้เพื่อที่จะสามารถผลิตชิ้นงานออกมาให้ตรงตามที่ต้องการและสามารถเป็นผู้ที่จะเป็นคนกำหนดราคาได้เองและยังให้ข้อมูลข่าวสารทางด้านการตลาดและติดต่อ หาดตลาดหรือแหล่งขายสินค้าโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางเพื่อให้ได้ราคาที่เป็นธรรมและไม่ต้องถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ส่วนในกรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับค่าตอบแทนนั้น ทางภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการให้ความช่วยเหลือและประสานงานกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายโดยตรงเพื่อให้แรงงานนอกระบบเป็นผู้กำหนดราคาเองหรือผู้ว่าจ้างต้องมีความพอใจในอัตราค่าจ้างด้วยเพื่อความยุติธรรมทั้งสองฝ่าย เนื่องจากแรงงานสตรีนอกระบบยังถูกนายจ้างเอารัดเอาเปรียบด้านค่าจ้างหรือค่าตอบแทน

ดังนั้น จากผลสรุปดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า นายจ้างยังเอารัดเอาเปรียบแรงงานนอกระบบ โดยยังจ่ายค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรม และไม่มีสวัสดิการใด ๆ แก่แรงงานนอกระบบเลย จึงอาจกล่าวได้ว่าสมมติฐานข้อที่ 1 เป็นจริง

2. จากสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งตั้งไว้ว่า แรงงานนอกระบบยังไม่ได้รับการดูแล และคุ้มครองในด้านสิทธิประโยชน์จากภาครัฐเท่าที่ควร

ผู้ศึกษาได้สรุปจากผลการศึกษา ตามตารางที่ 4.29 ถึง 4.31 แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐเท่าที่ควร เนื่องจากแรงงานนอกระบบยังมีความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นอย่างมาก เกี่ยวกับการฝึกอบรมทักษะฝีมือและการหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า และส่วนใหญ่ยังต้องการให้รัฐให้ความคุ้มครองดูแลแรงงานนอกระบบซึ่งยังมีอยู่ค่อนข้างน้อย ประกอบกับจากการสัมภาษณ์ผู้ว่าจ้างพบว่า ในปัจจุบันแรงงานนอกระบบยังไม่ได้รับการดูแลโดยเฉพาะแรงงานที่ไม่มีการรวมกลุ่ม และมักจะไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารและความช่วยเหลือจากภาครัฐ หรืออาจได้รับความช่วยเหลือบ้างแต่น้อยมาก และคิดว่า ภาครัฐน่าจะจัดหาแหล่งกู้ยืมเงินทุนที่ดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้แรงงานนอกระบบจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ในการทำงาน หาดตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า และอบรมเพื่อฝึกทักษะฝีมือเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ให้ข้อมูลค่อนข้างสอดคล้องกันว่า แรงงานสตรีนอกระบบยังได้รับการดูแลและคุ้มครองจากภาครัฐไม่เพียงพอ โดยได้แสดงความเห็นว่ารัฐควรออกกฎหมายคุ้มครองให้เร็วกว่านี้และควรจะมีความจริงใจในการช่วยเหลือแรงงานนอกระบบ เพราะถ้าแรงงานนอกระบบได้รับความเป็นธรรมแล้ว และยังมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานนอกระบบออกมารองรับ ก็จะทำให้พวกเขามีความรู้สึกรับได้รับการคุ้มครองและสามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาภาครัฐ และในอนาคตถ้าพวกเขาสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้แล้วรัฐอาจจะไม่ต้องเสียงบประมาณในการช่วยเหลือประชาชนในระดับรากหญ้า และภาครัฐควรจัดสวัสดิการด้านการประกันสังคม และการประกันการว่างงาน เพราะจะเป็นการประกันว่าแรงงานนอกระบบจะมีรายได้และสามารถเลี้ยงตนเองได้ในยามที่พวกเขาไม่สามารถทำงานได้แล้ว และอีกประการหนึ่งคือ ในเรื่องของการจัดเก็บภาษีรายได้ก็ควรได้รับความเป็นธรรมด้วย

กรณี หน่วยงานภาครัฐสามารถดูแลและคุ้มครองแรงงานสตรีนอกระบบในประเทศกำลังพัฒนาได้หรือไม่ นั้น บางส่วนก็ยังให้ความเห็นว่าไม่ได้เพราะภาครัฐไม่มีความจริงใจในการให้ความช่วยเหลือแรงงานนอกระบบ และควรปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ

จากข้อมูลดังกล่าว จึงพอสรุปได้ว่า แรงงานนอกระบบยังไม่ได้รับการดูแลคุ้มครองจากภาครัฐเท่าที่ควร ดังนั้น การตั้งสมมติฐานตามข้อ 2 จึงค่อนข้างที่จะสอดคล้องกับข้อมูลตามที่กล่าวมาข้างต้น

3. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งตั้งไว้ว่า ผู้ว่าจ้างยังไม่พอใจในทักษะฝีมือ ของแรงงานนอกระบบ

การทดสอบสมมติฐานในข้อนี้ ผู้ศึกษาได้สรุปจากการสัมภาษณ์นายจ้างซึ่งแสดงถึงความพึงพอใจในฝีมือในการผลิตชิ้นงานของแรงงานนอกระบบนั้น พบว่ายังมีบางส่วน 5 รายจากจำนวนทั้งหมด 15 รายที่ไม่พอใจในฝีมือของแรงงานนอกระบบเท่าที่ควร พอสรุปได้ดังนี้ว่า ต้องใช้ทักษะและฝีมือความชำนาญในการทำงานและงานยังต้องการความปราณีต และบางครั้งงานที่ทำไปแล้วไม่ผ่านหรือไม่ได้ตรงตามมาตรฐาน จะต้องนำกลับมาแก้ไขทำให้เสียเวลา ซึ่งส่วนใหญ่งานที่ผลิตโดยแรงงานนอกระบบเหล่านี้ จะนำมาขายในตลาดล่างเสียเป็นส่วนใหญ่ และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ซึ่งส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า แรงงานสตรีนอกระบบ ยังไม่มีทักษะฝีมือที่เพียงพอ จึงน่าจะมีการฝึกอบรมเพื่อผลิตชิ้นงานนั้นเพราะถ้างานออกมามีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดหรืออาจจะสามารถนำไปขายในตลาดบนได้ก็น่าจะทำให้ได้ราคาดีกว่าที่เป็นอยู่นี้ก็ได้อีก

จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นายจ้างยังไม่พอใจในทักษะฝีมือของ
แรงงานนอกระบบนั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้

4. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 แรงงานนอกระบบที่มีการจัดตั้งกลุ่มหรือการรวมกลุ่ม มีแนวโน้มที่จะทำการต่อรองได้มากกว่าผู้ที่รับงานอิสระ คือ

ตารางที่ 33 รูปแบบของการรับงานกับความสามารถในการต่อรองในด้านค่าตอบแทนค่าจ้าง

รูปแบบการรับงาน	ความสามารถในการต่อรองค่าจ้าง		รวม
	ต่อรองได้	ต่อรองไม่ได้	
รับงานแบบรวมกลุ่ม	57 74.0 %	20 26.0 %	77 100.0 %
รับงานแบบอิสระ	93 75.0 %	31 25.0 %	124 100.0 %
รวม	150 74.6 %	51 25.4 %	201 100.0 %

$$X^2 = .024 \quad df = 1 \quad sig = .877$$

จากตารางดังกล่าว เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการรับงานกับความสามารถในการต่อรองในด้านค่าตอบแทน พบว่า แรงงานส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 74.6 มีอำนาจการต่อรองกับนายจ้างมีเพียงร้อยละ 25.4 ที่ไม่มีอำนาจการต่อรองและเมื่อพิจารณาถึงผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองโดยใช้สถิติไคส์แคว์พบว่าได้ค่า $X^2 = 0.024$, $df = 1$ และค่า Significance ที่ระดับ 0.05 เท่ากับ 0.877 แสดงว่า แรงงานนอกระบบที่รับงานเป็นกลุ่มกับรับงานแบบอิสระมีอำนาจการต่อรองไม่แตกต่างกันเลย คือแรงงานอิสระมีอำนาจการต่อรองร้อยละ 75.0 ที่รับงานเป็นกลุ่มมีอำนาจการต่อรองร้อยละ 74.0 ซึ่งเกือบไม่มีความแตกต่างกันเลย แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ว่าจ้าง พบว่าผู้ว่าจ้างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการทำงานแบบรวมกลุ่มจะมีคุณภาพดีกว่าการรับงานแบบอิสระเพราะสามารถควบคุมคุณภาพได้ดีกว่าและสามารถทำงานให้ตรงตามกำหนดระยะเวลาได้ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่า การรวมกลุ่มนั้นมีความสามารถในการต่อรองราคาหรือมีอำนาจในการต่อรองและการรับงานได้ดีกว่า และถ้ามีการรวมกลุ่มก็จะได้รับข่าวสารได้ดีกว่าการรับงานแบบอิสระ

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าในส่วนของผู้ใช้แรงงานนั้นปฏิเสธสมมติฐานในข้อนี้ แต่ถ้าหากพิจารณาจากการสัมภาษณ์ผู้ว่าจ้าง และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนแล้วนั้น แรงงานนอกระบบที่มีการจัดตั้งกลุ่มหรือการรวมกลุ่มมีแนวโน้มที่จะทำการต่อรองได้มากกว่าผู้ที่รับงานอิสระ

ดังนั้น สมมติฐานข้อนี้จึงได้รับการยอมรับจากกลุ่มเจ้าหน้าที่และผู้ว่าจ้างแต่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มผู้ใช้แรงงาน